

**Masarykova univerzita
Fakulta sociálních studií
Katedra sociální politiky a sociální práce**

Teorie a politika pracovního trhu

Tomáš Sirovátka, Miroslava Rákoczyová

srpen 2004

Identifikace kurzu

SPP 623

Kombinované magisterské studium oboru sociální politika a sociální práce.

Rozsah a zařazení předmětu: podzimní semestr

Vyučující : prof. PhDr. Tomáš Sirovátka, CSc. (garant kurzu), Ing. Miroslava Rákoczyová

FSS MU, Katedra sociální politiky a sociální práce, Gorkého 7, 60200 Brno

Tel. 05 49496559, Fax: 05 41615100 e-mail: sirovatk@fss.muni.cz

Konzultační hodiny:

Cíle předmětu

Seznámit posluchače s principy, cíli, nástroji a účinky politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu. Vést přitom posluchače k pochopení vazeb mezi ekonomickými a sociálními mechanismy, které ovlivňují funkce politiky pracovního trhu.

Seznámit posluchače s metodami analýzy pracovního trhu a politiky pracovního trhu, dále se zásadami tvorby a uplatňování opatření a projektů v oblasti zaměstnanosti.

Způsob studia a zakončení kurzu

Postup při samostatném studiu

Při studiu předmětu se studenti řídí manuálem a časovým rozvrhem studia. Postupují v těchto krocích:

- v manuálu si povšimnou cílů studia tématu, uvedení do tématu a kontrolních otázek
- takto orientováni studují předepsanou literaturu v předepsaných učebnicích a v čítance, případně doplňující doporučenou literaturu
Jako základní učebnice je využita monografie T. Sirovátka: Politika pracovního trhu (MU Brno). Další materiály jsou zařazeny do čítanky. Jejich výběr je podřízen požadavku, aby vhodně odpovídaly obsahu témat a kontrolním otázkám.
- po nastudování literatury odpovídají studenti na kontrolní otázky v manuálu a ověřují správnost odpovědí v literatuře, případně doplňují své znalosti dalším studiem. Otázky jsou přímo vázány na téma a mají ověřit, nakolik studenti pochopili základní pojmy a obsah tématu.
- pokud jsou studenti schopni odpovědět kontrolní otázky, procvičují „aplikace“ v manuálu. Aplikace jsou myšlenková cvičení, respektive modelové situace, jež mají pomoci pochopit důležité souvislosti tématu s jinými tématy

Samostatné úkoly

V průběhu studia studenti plní domácí úkoly v termínech daných časovým rozvrhem.

- a) zpracují dva zkušební průběžné testy (charakter otázek v testu je blízký kontrolním otázkám, případně aplikacím uvedeným v manuálu)
- b) zpracují samostatnou domácí práci (zadání viz dále)

Zakončení předmětu:

zápočet (seminární práce podle zadání, 2 písemné testy)
zkouška (písemná a ústní)

Zkrácený syllabus předmětu (témata) a literatura k tématům

I. Celkový rámec, cíle a strategie

1. Implikace pro politiku trhu práce vyplývající z teorie trhu práce

Sirovátka 1995, s. 3-30

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 1995, s. 9-20.

(předpokládá se znalost učebnice Samuleson, Nordhaus – Ekonomie).

2. Politika zaměstnanosti: makroekonomická regulace poptávky po práci

Sirovátka 1995, s. 31-35.

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 1995, s. 37-51.

3. Politika pracovního trhu

Sirovátka 1995, 36-42.

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 1995, 113-147.

Layard R. Nickell S., Jackman R. : The Unemployment Crisis. Oxford Univ. Press, 1995, s. 90-109.

II. Pasivní a aktivní politika pracovního trhu

4. Kompenzace příjmu v nezaměstnanosti a rozbor schémat kompenzace příjmu v nezaměstnanosti

Sirovátka 1995, 43-60.

Zákon o zaměstnanosti č. 1/1991 Sb.a jeho novelizace

5. Vývoj aktivní politiky pracovního trhu

Sirovátka 1995, 61-70.

Časopis Sociální politika č. 1, 1999, zvláštní příloha: Národní plány zaměstnanosti

6. Aktivní politika pracovního trhu - zásady a typy opatření

Sirovátka 1995, 71-105.

Finn D., Blackmore M. 2001. Aktivizace očima klientů a terenních pracovníků, s. 285 – 302. in OECD Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti.OECD a MPSV ČR.

7. Politika pracovního trhu v České republice a její specifika

Sirovátka 1995, 144-158.

Sirovátka, T., Rákoczyová, M. Aktivní politika zaměstnanosti v druhé polovině devadesátých let. In: Sociální politika, 2001, č. 11.

Právní úpravy platné v ČR podle zákona č. 1/1991 o zaměstnanosti a navazující vyhlášky (rekvalifikace, pracovní rehabilitace, zřizování pracovních míst a veřejně prospěšné práce).

Národní akční plán zaměstnanosti na rok 2003 a na roky 2004-2006. SSZ MPSV ČR. (webové stránky MPSV).

Společné hodnocení APZ v ČR (European Commission)

8. Perspektivy vývoje politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu

Sirovátka 1995, 129-144.

OECD 1998. Key Employment Policy Challenges Faced by OECD Countries, s 5-25.

Wells W. 2001. Od Nového startu k Nové dohodě ve Velké Británii. s. 235-256, in OECD: Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti. OECD a MPSV ČR.

European Employment Strategy 2004-2006 (materiál Evropské komise z března 2003). (www.europa.eu.int)

Mista, místa, místa (materiál Kokovy komise z listopadu 2003).

III. Účinky politiky a jejich hodnocení

9. Účinky politiky pracovního trhu

Sirovátka 1995, 105-119.

Sirovátka T., Rákoczyová M. 2001. VÚPSV ČR. Hodnocení programů aktivní politiky zaměstnanosti na lokálním trhu práce (Průběžná zpráva z 1. etapy pilotního výzkumného projektu), s. 6-14. a další materiály.

DeKonning J. 2001. Jak lze zefektivnit programy aktivní politiky ? s. 303 – 326 in OECD: Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti. OECD a MPSV ČR.

Nicaise I. et al. „Pitfalls and Dilemmas in Labour Market Policies for Disadvantaged Groups and How to Avoid Them.“ European Journal of Social Policy 1995, 5: 199-217.

Sirovátka, T., Mareš, P. (eds) 2003. Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. Brno: Masarykova univerzita. 167-233.

10. Analýza účinků politiky pracovního trhu

Sirovátka 1995, 119-128.

Calmfors L. Active Labour Market Policy and Unemployment. A Framework for the Analysis of Crucial Design Features. Paris, OECD 1994.

O'Leary Ch. Performance Indicators: A Management tool of active labour programmes in Hungary and Poland. Internatinal Labour Review, 1995, 6: 729-751.

Sociální politika (časopis) 1994, 10, 11 a 12: K problematice hodnocení programů aktivní politiky zaměstnanosti.

Sirovátka T., Mareš P. Hodnocení programů politiky pracovního trhu.

Seznam studijních materiálů

Učebnice

Sirovátka T.: Politika pracovního trhu, MU v Brně, 1995.

Sirovátka, T., Mareš, P. (eds) 2003. Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. Brno: Masarykova univerzita. 167-233.

Čítanka:

Calmfors L. Active Labour Market Policy and Unemployment. A Framework for the Analysis of Crucial Design Features. Paris, OECD 1994.

DeKonning J. 2001. Jak lze zefektivnit programy aktivní politiky ? s. 303 – 326 in OECD: Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti.OECD a MPSV ČR.

Finn D., Blackmore M. 2001. Aktivizace očima klientů a terenních pracovníků, s. 285 – 302. in OECD Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti.OECD a MPSV ČR.

Layard R. Nickell S., Jackman R. : The Unemployment Crisis. Oxford Univ. Press, 1995, s. 90-109.

Nicaise I. et al. „Pitfalls and Dilemmas in Labour Market Policies for Disadvantaged Groups and How to Avoid Them.“ European Journal of Social Policy 1995, 5: 199-217.

OECD 1998. Key Employment Policy Challenges Faced by OECD Countries, s 5-25.

O’Leary Ch. Performance Indikators: A Management tool of active labour programmes in Hungary and Poland. Internatinal Labour Review, 1995, 6: 729-751.

Národní akční plán zaměstnanosti České republiky 2003, 2004-2006.

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ustav mezinárodních vztahů, 1995, s. 9-51, 113-147.

Sirovátka T., Rákoczyová M. 2001. VÚPSV ČR. Hodnocení programů aktivní politiky zaměstnanosti na lokálním trhu práce (Průběžná zpráva z 1. etapy pilotního výzkumného projektu), 6-14. a další materiály VÚPSV ČR.

Sirovátka T., Mareš P. Hodnocení programů politiky pracovního trhu.

Wells W.2001. Od Nového startu k Nové dohodě ve Velké Británii.s. 235-256, in OECD: Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti.OECD a MPSV ČR.

Doporučená literatura:

Sirovátka, T. a kol. 2003. Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti. Praha: MPSV. (webové stránky).

Sirovátka, T., Mareš, P. (eds) 2003. Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. Brno: Masarykova univerzita.

Sociální politika a práce – poslední tři ročníky, texty k tématu.

Sociální politika (časopis) 1994, 10, 11 a 12: K problematice hodnocení programů aktivní politiky zaměstnanosti.

OECD Employment Outlook.

OECD Employment Observatory.

Zadání seminární práce

Úkolem seminární práce je rozbor a zhodnocení souboru patření v oblasti politiky pracovního trhu

Zhodnocení se může týkat souboru opatření či specifického nástroje aktivní politiky, může se týkat řešení zaměstnanosti specifické skupiny nezaměstnaných, může být provedeno na úrovni lokálního trhu práce, či na národní úrovni, případně se může jednat i o mezinárodní komparaci. Může být posuzována vhodnost cílů opatření, jejich alokace (cílenost), vhodnost nástrojů, problémy implementace opatření, hodnocení celkové přiměřenosti opatření, hodnocení účinků – záměrných i nezáměrných.

Je doporučeno téma zúžit přiměřeně možnostem zpracování.

Termín zpracování :

Rozsah cca 10 - 15 stran textu 1,5 řádkování.

Zpracováno bude každým studentem samostatně vybrané téma.

Úkolem je zejména výstižně charakterizovat

Problémy na trhu práce, potřeby intervencí (potřeby specifických skupin)

Intervence – soubory opatření v dimenzích uvedených výše

Zhodnotit vazbu mezi problémy a intervencemi (vhodnost intervencí), případně formulovat doporučení

Práce je založena na empirickém materiálu, požaduje se však hodnotit zjištění ve světle teoretických poznatků.

Přílohou práce je seznam citované literatury. Odkazy na literaturu musí být přesné, podle pravidel citací: tedy v textu jméno autora, rok vydání práce, strana. V seznamu citované literatury pak příjmení a jméno autora, rok vydání, název práce, místo vydání, nakladatel. Citace z časopisů uvádějí vedle názvu článku název časopisu, ročník, číslo stran, na nichž je článek zařazen. Práce, které neuvádějí citovanou literaturu podle pravidel, nebudou přijaty.

Předložení práce je jednou z podmínek udělení zápočtu.

Zdroje informací:

literatura k předmětu, doporučené časopisy, zejména Sociální politika, webové stránky MPSV a SZS, terénní průzkum na úřadu práce, statistické prameny (Ročenka trhu práce MPSV aj.)

Harmonogram plnění úkolů a časový plán studia

1. týden

Vypracování osobní strategie studia. Seznámení se s učebnicemi a literaturou.

studium: téma 1 (předepsané texty , viz manuál
zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

2. týden

studium: téma 2 (předepsané texty viz manuál
zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

3. týden

studium: téma 3 (předepsané texty
zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

1. konzultace 15.10. FSS MU Brno

Úvodní seminář : Plán a způsob práce kurzu. Učebnice a čítanka. Výstupy a zpětné vazby.

4. týden

studium: téma 4 (předepsané texty
zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

Studium podkladů a literatury k seminární práci

Vypracování testu 18.10.

Zpětná vazba na test 29.10.

5. týden

studium: téma 5 (předepsané texty
zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

Zpracování a odevzdání osnovy seminární práce 25. 10.

Studium podkladů a literatury k seminární práci

Zpětná vazba na osnovu seminární práce 3.11.

6. týden

studium: téma 6 (předepsané texty

zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

Zahájení zpracování seminární práce

7. týden

studium: téma 7 (předepsané texty

zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

2. konzultace 12.11. FSS MU Brno

8. týden

studium: téma 8 (předepsané texty

zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

9. týden

studium: téma 9 (předepsané texty

zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

10. týden

studium: téma 10 (předepsané texty

zodpovězení otázek k tématu a procvičení – aplikace k tématu, podle manuálu)

Vypracování testu 2: 7.12.

Zpětná vazba na test: 15. 12.

3. konzultace 10. 12. FSS MU Brno

11. a 12. týden

Zpracování seminární práce – odevzdání 14.12.

Zpětná vazba na seminární práci – 20.12.

Dopracování seminární práce – 10. 1.

Zpětná vazba na dopracovanou seminární práci – 17. 1.

Hodnocení úkolů a výsledků kurzu

Zápočet

Zpracování průběžných testů a domácí práce v požadované kvalitě je podmínkou účasti u zkoušky.

Domácí práce - hodnocení

Domácí práce je hodnocena „přijata“ nebo „nepřijata.“ Při tomto hodnocení je kritériem jednak naplnění zadání práce (viz výše), jednak dodržení formálních požadavků (odpovídající struktura práce, délka práce a způsob citování literatury).

Zápočtové testy - hodnocení

Zápočtové testy jsou dva. Každý obsahuje 4 otázky, bodované jednotlivě body 1 až 3.

Maximální počet bodů na test je 12, minimální počet potřebný k uznání kurzu a připuštění ke zkoušce je 6 bodů za každý test.

Zkouška

Zkouška písemná

První částí zkoušky je písemný test. Obsahuje 4 otázky z různých tématických bloků.

Hodnocení je podobné jako u zápočtového testu – maximum 12 bodů, minimum pro připuštění k ústní části je 6 bodů.

Ústní zkouška

Při ústní zkoušce je položena jedna komplexnější otázka, bodování 0 až 6 bodů.

Celkové hodnocení kurzu

Stupeň hodnocení	Body
A	17, 18
B	15, 16
C	13, 14
D	11, 12
E	10
F (FAILED = NEPROSPĚL)	9

Workload

Kontaktní výuka: 6 hodin

Studium literatury: 100 hodin (500 stran)

Seminární práce: 34 hodin

Domácí úkoly: 6 hodin

Celkem: 146 hodin